

Europese regeling voor beslag op bankrekeningen moet anders

Prof. Ton Jongbloed en mr. Mirjam Meijssen

Onlangs is door de Europese Commissie een regeling voor beslag op bankrekeningen bekend gemaakt. Het doel van de regeling is om de inning van grensoverschrijdende vorderingen te vergemakkelijken. De voorgestelde regeling is onevenwichtiger dan de Nederlandse. Dit komt doordat er tegenover het enorme gemak waarmee beslag kan worden gelegd nauwelijks is voorzien in reële mogelijkheden om onrechtmatige beslagen en misbruik te voorkomen of ongedaan te maken.

Het invullen van een formulier door bedrijf of particulier zonder tussenkomst van een advocaat is straks voldoende. De rechter die beslist of beslag kan worden gelegd heeft niet meer dan de door de beslaglegger verstrekte gegevens uit het formulier, 'redelijk gestaafd' door bewijs. In tegenstelling tot de Nederlandse situatie bij conservatoir beslag heeft de rechter dus geen gegevens over verweer van de wederpartij om zich een goed beeld van de vordering en de overige omstandigheden te kunnen vormen. Ook is niet voorzien in een afweging van belangen en is de rechter niet vrij om partijen op te roepen als hij daartoe aanleiding ziet. Maar er is meer aan de hand. Het is de bedoeling dat de Europees beslaglegger, via het aanvraagformulier, bij de lidstaat waar de bankrekening loopt (dus ook in Nederland) bankgegevens kan opvragen van de beoogd beslagene. Dit lijkt ons een ernstige inbreuk op financiële bedrijfs- en persoonlijke gegevens, zeker omdat de beoordeling zo beperkt is en als men bedenkt dat het gaat om beslag voor een niet vaststaande vordering op basis van een strikt eenzijdig verhaal. Beslag kan worden gelegd op alle bekend geworden bankrekeningen. Niet alleen die van een niet betalende debiteur (waar de regeling voor bedoeld is) maar ook van bedrijf of particulier waartegen geen harde vordering bestaat. Beslaglegging(en) worden kenbaar wanneer rekeningen blijken te zijn geblokkeerd en overboekingen of geldopnames worden geweigerd. Pas nadat door de blokkerende bank(en) verklaring is gedaan dat het beslag is gerealiseerd en dit via via weer aan de beslagene ter kennis is gebracht kan hiertegen worden opgekomen. De gronden waarop bezwaar kan worden gemaakt zijn beperkt en er is geen ruimte voor de in ons land gebruikelijke belangenafweging door de rechter. Als het verlot in een ander EU land is verleend zal de beslagene stukken ontvangen in een andere taal en moet daar een procedure worden gestart. De regeling houdt het risico in dat deze niet slechts gebruikt zal worden om terechte vorderingen te innen, maar ook als drukmiddel voor dubieuze vorderingen. EU burgers en bedrijven lopen de kans om in een moeilijke positie, maar ook in ernstige financiële problemen, te geraken omdat het voeren van verweer onevenredig moeilijk en kostbaar is.

Jongbloed en Meijssen zijn verbonden aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht.